

Nederlandse Arbeidsinspectie
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Prioritering van risico's Meerjarenplan 2023 - 2026

Samenvatting bevindingen

November 2022

De Nederlandse Arbeidsinspectie werkt aan eerlijk
Arbeidsinspectie werkt aan eerlijk, gezond en veilig werk en
Arbeidsinspectie werkt aan veilig werk en bestaanszekerheid voor iedereen

Dit document bevat een nadere toelichting op de prioritering van de arbeidsrisico's in het nieuwe meerjarenplan van de Arbeidsinspectie. Op haar domein onderscheidt de Arbeidsinspectie 22 hoofdrisico's. Niet alle risico's vragen om dezelfde reactie van de Inspectie en daarom vindt prioritering plaats door deze ten opzichte van elkaar te wegen. Het resultaat is een lijst met risico's die de Inspectie aandacht geeft (prioriteert) in het Meerjarenplan 2023-2026 en een lijst die de Inspectie geen specifieke aandacht geeft in de actieve programmering. Als er echter een ernstige melding op een niet-geprioriteerd risico binnenkomt, treedt de Inspectie gewoon op.¹ Elke melding of klacht die bij de Inspectie binnenkomt wordt zorgvuldig gewogen op basis van de ernst, onafhankelijk van de aard van het risico.

---

¹ In het meerjarenplan 2023-2026, paragraaf 1.4 staat uitgebreider beschreven hoe de Arbeidsinspectie het toezicht op basis van meldingen organiseert. In paragraaf 1.3 staat een beschrijving van het actieve toezicht vanuit programma's.

Inhoudsopgave

Instrumenten voor prioritering	4
De afweging per risico op basis van IRA en OMA	4
1 Illegale tewerkstelling	5
2 Onderbetaling wettelijk minimumloon	5
3 Arbeidsuitbuiting en ernstige benadeling	5
4 Aantasting arbeidsverhoudingen	6
5 Ongelijke behandeling van mensen op de arbeidsmarkt	7
6 Ongewenst gedrag	7
7 Werkdruk	7
8 Ongezonde arbeidspatronen	7
9 Fysieke overbelasting	8
10 Ongezonde fysische werkomgeving	8
11 Gezondheidsschade door blootstelling aan gevaarlijke stoffen	8
12 Gezondheidsschade door blootstelling aan biologische agentia	9
13 Onveiligheid op de werkplek	9
14 Zware ongevallen (Brzo en ARIE)	9
15 Onveilig en ongezond werk jeugdigen en kinderen	10
16 Onvoldoende inkomen	10
17 Problematische schulden	10
18 Mismatch werkzoekenden en vacatures	10
19 Geen re-integratie na langdurige ziekte	11
20 Lonende fraude met inkomensondersteuning	11
21 Lonende fraude met subsidies	12
22 Lonende fraude met re-integratiegelden	12

Instrumenten voor prioritering

Aan de basis van deze afweging staat de Inspectiebrede Risicoanalyse, **IRA**.¹ Als een risico veel mensen raakt, als de impact van dat risico op het leven van deze mensen hoog is, zij er veel negatief effect van ondervinden en het maatschappelijk effect ook nog groot is, dan is er goede reden dat risico op te pakken. De IRA baseert zich op gegevens uit het recente verleden, kijkt dus terug. De Omgevingsanalyse (**OMA**) heeft daarom de belangrijke functie dat beeld aan te vullen: zijn er belangrijke ontwikkelingen en trends die de IRA-risico's gaan beïnvloeden en het speelveld voor de Inspectie gaan veranderen? De informatie uit literatuur, interviews en scenariostudies die ten grondslag liggen aan de OMA speelt daarom mee in de prioritering van risico's.²

Bij de prioritering heeft de Inspectie ook gekeken naar haar meerwaarde. Daarbij gaat het om de bijdrage van de Inspectie aan het verminderen van de schade die de risico's veroorzaken. De resultaten van deze exercitie gebruikt de Inspectie in de tactische uitwerking in programma's en geeft input voor signaleringsproducten van de Arbeidsinspectie. Er is ook gekeken naar de waarde die strategische opsporingsinformatie voor onze prioritering kan hebben. Wanneer zou blijken dat op een bepaald thema meer sprake is van ondermijning of andere opsporingsrisico's, dan is dat een relevante factor in de afweging. De conclusie is dat die gebruikswaarde er kan zijn, maar nog niet van doorslaggevend aard is geweest. Verdere investering in de systematische verwerking van strategische informatie uit het opsporingsproces is nog nodig.

De afweging per risico op basis van IRA en OMA

In de bespreking hieronder wordt de afweging over prioriteitstelling op basis van bovenstaande informatiebronnen per risico weergegeven. De 22 hoofd risico's kennen ook subrisico's. Als de prioritering van subrisico's die onder het hetzelfde hoofd risico vallen, verschilt, wordt dat in de afweging beschreven. In de tekst wordt duidelijk op welk risico de Inspectie actieve inzet levert. Voor de duidelijkheid gebruiken we een gekleurde arcering bij het wel of niet actief oppakken van een risico: **groen** wordt actief en reactief opgepakt, **grijs** risico's alleen reactief. Een samenvattende tabel staat in de bijlage. De IRA resultaten worden in een kleurenbalk weergegeven, waarin de vijf belangrijkste elementen van IRA staan en de mate waarin dat risico op dat element hoog (**rood**), niet hoog en niet laag (**oranje**) of laag (**geel**) scoort. Als er te weinig informatie is om tot een score te komen is de kleurenbalk **wit**. De onderbouwing van de trends en ontwikkelingen en de onderliggende literatuurverwijzingen zijn in de omgevingsanalyse te vinden.

Uitkomst van de afweging per risico ■ Actief en reactief ■ Reactief
Score op IRA-dimensies ■ Hoog ■ Niet hoog en niet laag ■ Laag ■ te weinig informatie

Toelichting op IRA-dimensies

De Inspectiebrede Risicoanalyse onderscheidt zes verschillende dimensies die samen de ernst van het risico bepalen. De **risicopopulatie** staat voor het aantal personen dat mogelijk met het risico in aanraking kan komen en daardoor schade kan oplopen. De **kans** is het aantal personen dat schade ondervindt als gevolg van het optreden van het risico afgezet tegen de risicopopulatie. Het **effect** is de impact van het risico (de ernst van de schade) als het risico optreedt. Daarbij maken we onderscheid tussen het **individueel effect** (het effect dat het optreden van een risico heeft op een individu) en het **maatschappelijk effect** (het effect dat het optreden van een risico heeft op de maatschappij als geheel in termen van geld). Het stelsel is het geheel van wet- en regelgeving bedoeld om het optreden van risico's zo veel mogelijk te voorkomen. Op basis van die wet- en regelgeving hebben actoren daarin een rol gekregen. De mate waarin die actoren die rol uitvoeren zoals beoogd, dus in lijn met de wet- en regelgeving handelen, noemen we de mate van het **uitvoeren van wet- en regelgeving**. Het **belang bevolking** laat zien wat de burger vindt: welk risico zou de overheid prioriteit moeten geven. Dit gebeurt op basis van een door de Inspectie uitgezette burgerenquête (uit 2020).

De dimensie **risicopopulatie** gebruiken we in relatie tot de dimensie **kans**: een grote risicopopulatie hoeft niet op een probleem te duiden; het maakt een probleem wel erger als de kans van het risico hoog is. We wegen de risicopopulatie mee, maar niet als zelfstandige dimensie. De risicopopulatie heeft daarom geen aparte plek in deze notitie, maar zit als het ware verstopt achter de dimensie kans.

¹ Uitgebreidere informatie over de inspectiebrede risicoanalyse 5.0: Eindrapport voor het Meerjarenplan 2023-2026 is te vinden op op de website: www.nlarbeidsinspectie.nl

² De omgevingsanalyse: Trends en Ontwikkelingen voor het meerjarenplan 2023-2026 is te vinden op de website: www.nlarbeidsinspectie.nl

1 Illegale tewerkstelling

Kans	Individueel effect	Maatschappelijk effect	Uitvoeren wetgeving	Belang bevolking
------	--------------------	------------------------	---------------------	------------------

Vanuit OMA zien we een blijvende vraag naar arbeid en de grotere internationale mobiliteit van arbeidskrachten. De mechanismen die zijn benoemd in de Staat van Eerlijk werk 2019 van de Arbeidsinspectie dragen onverminderd bij aan oneerlijkheid.³ Er is een toestroom van laaggekwalificeerde werkenden van binnen en buiten Europa, maar ook van onder andere kennismigranten en aanbieders van zorgberoepen. Onafhankelijk van de beleidskeuzes rondom de Europese arbeidsmarkt blijft aandacht voor illegale tewerkstelling nodig. Illegale tewerkstelling leidt tot verstoring van eerlijke concurrentie, maar brengt ook een toestroom van werkenden met zich mee in een voor onderbetaling en uitbuiting kwetsbare positie. Tegenover het relatief lage belang dat de bevolking hecht aan het aanpakken van dit risico en het feit dat de meeste werkgevers de wet- en regelgeving naleven (wat concreet betekent dat het percentage werkgevers waar met illegalen wordt gewerkt, laag is) staan een hoge kans, een groot individueel effect en een aanzienlijk maatschappelijk effect en het verwachte effect van ontwikkelingen uit de OMA.

2 Onderbetaling wettelijk minimumloon

Kans	Individueel effect	Maatschappelijk effect	Uitvoeren wetgeving	Belang bevolking
------	--------------------	------------------------	---------------------	------------------

Vanuit de OMA zien we dat sociaal economische ontwikkelingen leiden tot polarisatie op de arbeidsmarkt. Krapte op de arbeidsmarkt betekent voor beter gepositioneerde groepen een mogelijkheid tot hogere lonen en meer vrijheid in de beroepskeuze, maar werkenden in een kwetsbare arbeidsmarktpositie in laagbetaalde flexbanen, platformwerkers en bijvoorbeeld arbeidsmigranten hebben die mogelijkheden veel minder. Daarnaast gaan meer ernstige vormen van onderbetaling van het wettelijk minimumloon samen met uitbuiting en benadeling van individuele werkenden. Verder spelen het verstoring effect op gelijke speelveld, verdringing van specifieke groepen kwetsbare werkenden en verwachte migratiestromen. Conclusie: dit risico blijft de Inspectie aanpakken.

3 Arbeidsuitbuiting en ernstige benadeling

Kans	Individueel effect	Maatschappelijk effect	Uitvoeren wetgeving	Belang bevolking
------	--------------------	------------------------	---------------------	------------------

De druk op de arbeidsmarkt door krapte en de blijvende toestroom van arbeidsmigranten in verschillende bemiddelings- of detachingsconstructies brengt met zich mee dat er relatief grote groepen werkenden in complexere afhankelijkheidsposities werken en daarmee kwetsbaarder zijn voor uitbuiting of benadeling. Vanuit het belang dat burgers hechten aan inzet van de Inspectie, de ernstige gevolgen voor de slachtoffers van arbeidsuitbuiting (dus een hoog individueel effect) en op grond van OMA en de maatschappelijke en politieke aandacht en het belang dat gehecht wordt aan aanpak van dit risico, is duidelijk dat we dit risico oppakken de komende vier jaar.

³ Nederlandse Arbeidsinspectie (2019) [Staat van eerlijk werk 2019 - Risico's aan de onderkant van de arbeidsmarkt](#)

4 Aantasting arbeidsverhoudingen

4.1 Aantasting rechtspositie

a. Aantasting rechtspositie niet uitgeleende werknemers (CAO)

Kans	Individueel effect	Maatschappelijk effect	Uitvoeren wetgeving	Belang bevolking
------	--------------------	------------------------	---------------------	------------------

Het is moeilijk goed zicht te krijgen op de mate waarin partijen hun wettelijke taak uitvoeren, vanwege de vele cao's en de complexiteit van deze cao's, maar de indruk uit de informatie die beschikbaar is, is dat de naleving van cao's te wensen over laat. De Arbeidsinspectie heeft een wettelijke taak op dit risico, bij een melding (bij vermoedens van CAO-ontduiking en stakingsbreking) dienen we een onderzoek uit te voeren. Maar we hebben vanuit de wet geen instrumentarium om actief te acteren op dit risico. Conclusie: bij meldingen pakt de Inspectie die op, daarmee is dit een reactieve taak.

b. Aantasting rechtspositie uitgeleende arbeidskrachten (Waadi)

Kans	Individueel effect	Maatschappelijk effect	Uitvoeren wetgeving	Belang bevolking
------	--------------------	------------------------	---------------------	------------------

De Waadi biedt een ingang om bijvoorbeeld bij platformbedrijven te interveniëren en speelt een rol bij het borgen van eerlijke arbeidsvoorwaarden bij uitzendkrachten. In ieder geval leidt de verwachting dat de platformeconomie doorgroeit samen met de verwachte institutionele en internationale ontwikkelingen rondom uitzendwerk de komende kabinetsperiode tot de verwachting dat Waadi-controles blijvend van belang zijn.

c. Aantasting rechtspositie gedetacheerde derdelanders (WagwEU)

Kans	Individueel effect	Maatschappelijk effect	Uitvoeren wetgeving	Belang bevolking
------	--------------------	------------------------	---------------------	------------------

De groeiende druk op de arbeidsmarkt, de afhankelijkheid van en Europese mogelijkheden voor grensoverschrijdend werk (de praktijk bijvoorbeeld dat vaak geen sprake blijkt te zijn van tijdelijk werk, maar vaste werkplekken/banen bezet worden door derdelanders die elkaar opvolgen), en de daaraan verbonden groei van het aantal gedetacheerden, samen met de ontwikkeling van de ELA en de kwetsbaarheid van de betreffende werkenden, maken dat we dit risico ook de komende jaren zullen oppakken.

4.2 Aantasting medezeggenschap

Kans	Individueel effect	Maatschappelijk effect	Uitvoeren wetgeving	Belang bevolking
------	--------------------	------------------------	---------------------	------------------

Uit de OMA komt naar voren dat naleving van de wet op de ondernemingsraden al jaren onder druk staat, terwijl ondernemingsraden juist een belangrijke rol kunnen spelen in de vormgeving van het arbeidsomstandighedenbeleid binnen bedrijven. De Inspectie kent ten aanzien van dit subrisico echter geen andere instrumenten dan signalering.

5 Ongelijke behandeling van mensen op de arbeidsmarkt

Kans	Individueel effect	Maatschappelijk effect	Uitvoeren wetgeving	Belang bevolking
------	--------------------	------------------------	---------------------	------------------

Alle IRA-indicatoren wijzen dezelfde kant op: het is nodig om dit risico aan te blijven pakken. Demografische veranderingen leiden tot een andere samenstelling beroepsbevolking, met bijvoorbeeld meer migranten en meer ouderen. Onderzoek laat zien dat 55% van de werknemers aangeeft ooit te zijn gediscrimineerd tijdens het sollicitatieproces.⁴ Gezien dergelijke maatschappelijke ontwikkelingen, recente wetgeving en het toegenomen maatschappelijk belang van dit thema, is duidelijk dat de Inspectie dit risico ook de komende vier jaar aanpakt.

6 Ongewenst gedrag

Kans	Individueel effect	Maatschappelijk effect	Uitvoeren wetgeving	Belang bevolking
------	--------------------	------------------------	---------------------	------------------

Uit onderzoek van het SCP blijkt dat één op de zes werkenden meldt discriminatie op de werkvloer te hebben meegemaakt.⁵ Een almaar stijgend aantal werkenden ervaart ongewenste omgangsvormen, een ontwikkeling die al eerder is ingezet. Deze ontwikkelingen, de hoge kans- en individuele effectscores leiden tot de conclusie dat we dit risico moeten blijven aanpakken.

7 Werkdruk

Kans	Individueel effect	Maatschappelijk effect	Uitvoeren wetgeving	Belang bevolking
------	--------------------	------------------------	---------------------	------------------

Digitalisering en hybride werken kunnen de al hoge kans en het relatief hoge effect van het risico werkdruk nog verder vergroten. Afhankelijk van de wijze waarop werkgever en werknemer het hybride werken invullen, kan de intensiteit van de arbeid afnemen (minder reisbewegingen, meer regelmogelijkheid) dan wel juist toenemen (minder pauzes, langere werkdagen, vervaging van grens tussen werk en privé). Technologisering en veranderingen in de organisatie van arbeid in het algemeen leiden tot potentiële risico's rondom de kwaliteit van werk en de mogelijkheden voor regie. Gezien de weging in IRA en ontwikkelingen in OMA zal te

■ **hoge werklast** en de rol die ■ **emotionele overbelasting** daarbij speelt, aandacht vragen van de Inspectie.

8 Ongezonde arbeidspatronen

Kans	Individueel effect	Maatschappelijk effect	Uitvoeren wetgeving	Belang bevolking
------	--------------------	------------------------	---------------------	------------------

Vanuit de IRA is er geen reden om dit risico actief op te pakken. Vanuit de OMA zijn er net als vanuit de IRA geen harde indicaties om ongezonde arbeidspatronen te prioriteren. Uitzondering daarop maken we voor ■ **nachtarbeid**, waarvan bekend is dat het erg schadelijk kan zijn. Vanuit de OMA is aannemelijk dat ontwikkelingen op de arbeidsmarkt (24/7 economie) leiden tot een groei van het aandeel nachtarbeid, met name in distributie en bij platformbedrijven. Daarnaast blijven we aandacht houden voor de ATW, ook actief, als onderdeel van de aanpak van onderbetaling, arbeidsuitbuiting, ernstige benadeling en werkdruk.

⁴ [Nationale vacaturebank \(2020\), Discriminatie Arbeidsmonitor 2020: Merendeel werknemers ervaart discriminatie, maar werkgever doet weinig.](#)

⁵ SCP (2020), [Ervaren discriminatie in Nederland II](#)

9 Fysieke overbelasting

Kans	Individueel effect	Maatschappelijk effect	Uitvoeren wetgeving	Belang bevolking
------	--------------------	------------------------	---------------------	------------------

Uit de IRA blijkt dat met name het maatschappelijk effect groot is, omdat in absolute zin veel werknemers gezondheidsklachten krijgen als gevolg van fysieke overbelasting. Dynamische overbelasting is hier de grootste oorzaak van, wat zich ook vertaalt in een hoge kans op gezondheidsschade als gevolg fysieke overbelasting. Ook te lang in een ongunstige werkhouding verkeren, kent een hoge kans en draagt relatief veel bij aan het maatschappelijk effect. Vanuit de OMA zien we verschillende bewegingen. Robotisering en automatisering kunnen fysieke overbelasting terugdringen. Te lang zitten (een onderdeel van statistische overbelasting) zal door thuiswerken (onder slechte ergonomie) toenemen. We zullen ons in de komende periode gezien het bovenstaande actief richten op **dynamische overbelasting** en op een **ongezonde werkhouding** (onderdeel van statische overbelasting).

10 Ongezonde fysische werkomgeving

Kans	Individueel effect	Maatschappelijk effect	Uitvoeren wetgeving	Belang bevolking
------	--------------------	------------------------	---------------------	------------------

In de fysische werkomgeving kunnen zich qua aard verschillende risico's voordoen. We onderscheiden daarbij een ongezond omgevingsklimaat, lawaai, ioniserende straling, optische straling (waaronder UV-straling uit zonlicht), elektromagnetische velden en werken onder overdruk. Voor de meeste van deze risico's is de kans klein en het maatschappelijk effect beperkt terwijl de mate waarin partijen hun wettelijke taak uitvoeren, redelijk goed is. Door klimaatverandering verwachten we wel dat gezondheidsschade als gevolg van het omgevingsklimaat (zowel binnen als buiten) en door optische/UV-straling uit zonlicht richting de toekomst zou kunnen gaan toenemen. Daarom is het goed deze ontwikkeling te monitoren, maar vooralsnog is het geen reden deze risico's te prioriteren. Het enige fysische risico dat we wel prioriteren is **ioniserende straling**, waar het individueel effect wel hoog is. De mogelijke ernstige gevolgen voor de gezondheid van werknemers die met ioniserende straling werken is ook de reden dat er een publiek vergunningstelsel is, waarbij de Arbeidsinspectie ook een rol heeft. Daarom blijft dit een prioritair risico.

11 Gezondheidsschade door blootstelling aan gevaarlijke stoffen

Kans	Individueel effect	Maatschappelijk effect	Uitvoeren wetgeving	Belang bevolking
------	--------------------	------------------------	---------------------	------------------

Kijkend naar de verschillende soorten gevaarlijke stoffen die we onderscheiden binnen IRA ligt de hoogste prioriteit bij de **kankerverwekkende en mutagene stoffen** (inclusief **asbest**), gegeven de ernstige gevolgen voor het individu (dus een hoog individueel effect), de ziektelast die het met zich mee brengt (dus een hoog maatschappelijk effect) en het belang dat de burger eraan hecht. Ook **sensibiliserende stoffen** en **irriterende stoffen** blijven een belangrijk aandachtsgebied, omdat veel werknemers gezondheidsschade oplopen, die in sommige gevallen ook ernstig kan zijn. **Neurotoxische stoffen** leiden minder vaak tot schade dan sensibiliserende en irriterende stoffen, maar de gevolgen daarvan kunnen voor het individu ernstiger zijn. Met betrekking tot **reproductietoxische stoffen** is het voornemen bij de EU om deze stoffen onder hetzelfde regime te brengen als kankerverwekkende en mutagene stoffen. Vanwege de lage kans op schade door **bijtende stoffen**, wordt dit risico niet geprioriteerd.

12 Gezondheidsschade door blootstelling aan biologische agentia

Kans	Individueel effect	Maatschappelijk effect	Uitvoeren wetgeving	Belang bevolking
------	--------------------	------------------------	---------------------	------------------

De COVID19-pandemie van 2020 en 2021 en de beroepsziekten en het verzuim dat daar het gevolg van was, zorgt dat de kans op gezondheidsschade en het maatschappelijk effect groter zijn dan voor de pandemie. De verwachting is echter dat de gevolgen van de COVID19-pandemie de komende periode beheersbaar zijn, waardoor er geen reden is om extra aandacht te geven aan de gevolgen van COVID19 op de werkvloer. Situaties met potentiële blootstelling aan (ook andere) biologische agentia vanuit de aard van de werkzaamheden, worden onderkend en beheerst. De betrokken sectoren hebben daar in het verleden al goed in geïnvesteerd. Voor biologische agentia geldt in algemene zin dat de partijen die nieuwe uitbraken signaleren en controleren, deze taak goed uitvoeren (domein publieke gezondheid). Uit ervaringen met een uitzonderlijke situatie als COVID, waar de besmettingen te herleiden zijn tot regulier intermenselijk contact, blijkt dat ook de werkvloer daar een factor in kan zijn, als één van de plekken waar mensen samenkomen. Vanuit de OMA geredeneerd neemt het risico mogelijk wat af, we gaan vaker thuiswerken, dus er zijn minder overdrachtsmomenten. En we hebben geleerd dat bij grote uitbraken groepen werknemers snel naar thuiswerken kunnen omschakelen. Dit risico wordt niet actief opgepakt.

13 Onveiligheid op de werkplek

Kans	Individueel effect	Maatschappelijk effect	Uitvoeren wetgeving	Belang bevolking
------	--------------------	------------------------	---------------------	------------------

Binnen het groot aantal onveiligheidsrisico's gaan ons actief richten op de risico's **ongeval met een machine (inclusief product-richtlijnen)** en **ongewild contact met een voorwerp** vanwege het hoge maatschappelijke effect, en de risico's **val van hoogte** en **aanrijdgevaar** vanwege de combinatie van relatief grote risicopopulatie, hoge kans en hoog individueel effect en **werken onder overdruk** vanwege de zeer hoge kans (ondanks de in omvang beperkte risicogroep). De OMA benadrukt dat door een stapeling van risico's in de flexibele schil en bij bijvoorbeeld arbeidsmigranten, veiligheid op de werkplek vaak samenvalt met andere risico's zoals nachtarbeid.

14 Zware ongevallen (Brzo en ARIE)

Kans	Individueel effect	Maatschappelijk effect	Uitvoeren wetgeving	Belang bevolking
------	--------------------	------------------------	---------------------	------------------

Doordat er zelden een zwaar ongeval plaatsvindt, scoort dit risico laag op kans en maatschappelijk effect. Ondanks deze lage scores is het gezien de wettelijke taak en verplichting en vanwege het brede maatschappelijk belang (voor burgers) dat aan dit gezamenlijk toezicht wordt gehecht, van belang dat de Inspectie dit risico actief oppakt. Dit wordt nog onderschreven door steun vanuit ICF en de aankomende intensivering op ARIE-bedrijven.

15 Onveilig en ongezond werk jeugdigen en kinderen

Kans	Individueel effect	Maatschappelijk effect	Uitvoeren wetgeving	Belang bevolking
------	--------------------	------------------------	---------------------	------------------

Vanuit IRA scoort dit risico niet hoog, met uitzondering van de kans op gezondheidsschade bij 16- en 17-jarige jeugdigen: die kans wordt wel als hoog ingeschat. Tegelijk zijn er op basis van de OMA diverse indicaties dat deze doelgroep aandacht verdient: jonge bezorgers vormen een risicogroep, en jongeren maken een groot deel uit van de mensen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Ook spelen er discussies en onderzoeken naar de gevolgen van- en normstelling rondom jonge influencers. Om die reden besteedt de Inspectie aandacht aan dit risico.

Stelsels gezond en veilig werk: arbozorg, certificering en productveiligheid/markttoezicht

Veilig en gezond werk zal een speerpunt van ons werk blijven, gegeven de risico's die zich op deze vlakken blijven voordoen (zie hierboven). Bij het beheersen van deze risico's spelen **arbozorg, certificering en markttoezicht** een belangrijke rol. Uit de IRA blijkt dat zowel met betrekking tot het stelsel van arbozorg als van certificering (waaronder ook certificering gericht op productveiligheid) op verschillende elementen dat partijen (werkgevers, producten, cki's) hun rol binnen het stelsel niet oppakken zoals beoogd. Bij Arbozorg gaat het vooral mis bij de RI&E's/Plannen van Aanpak, de inzet van de preventiemedewerker en het betrekken van werknemers bij het arbobeleid.

Met betrekking tot certificering vormen de veiligheid van persoonlijke beschermingsmiddelen, machines en explosieveilig materiaal de belangrijkste thema's, naast de certificatie van asbestdeskundigen en processen, gasdeskundige op tankschepen, arbodeskundigen en de certificatie van de opsporing van conventionele explosieven. Aandachtspunt bij het markttoezicht is de taak die de Arbeidsinspectie heeft gekregen met betrekking tot het grenstoezicht.

16 Onvoldoende inkomen

Kans	Individueel effect	Maatschappelijk effect	Uitvoeren wetgeving	Belang bevolking
------	--------------------	------------------------	---------------------	------------------

17 Problematische schulden

Kans	Individueel effect	Maatschappelijk effect	Uitvoeren wetgeving	Belang bevolking
------	--------------------	------------------------	---------------------	------------------

18 Mismatch werkzoekenden en vacatures

Kans	Individueel effect	Maatschappelijk effect	Uitvoeren wetgeving	Belang bevolking
------	--------------------	------------------------	---------------------	------------------

19 Geen re-integratie na langdurige ziekte

Kans	Individueel effect	Maatschappelijk effect	Uitvoeren wetgeving	Belang bevolking
------	--------------------	------------------------	---------------------	------------------

Bestaanszekerheidsrisico's (16-19) zoals onvoldoende inkomen en problematische schulden scoren in de IRA hoog, zowel op kans, individueel effect als maatschappelijk effect. Het stelsel functioneert redelijk met betrekking tot deze risico's en burgers hechten minder belang aan inzet van de overheid op deze risico's, met uitzondering van het risico 'onvoldoende inkomen'. Met daarbij de kanttekening dat de enquête waarop de inschatting van het belang dat de bevolking aan de aanpak van een risico hecht is afgenomen in een tijd dat er nog geen sprake was van een snel oplopende inflatie, grote krapte op de arbeidsmarkt en hoge gasprijzen. De OMA geeft mee dat bestaande breuklijnen en kwetsbaarheden in de samenleving door de Covid-crisis extra zijn aangezet. Dat speelt op het niveau van ervaren welvaart en maatschappelijke en economische participatie.

Aan de onderkant van de samenleving bevinden zich groepen mensen met weinig economisch en sociaal kapitaal, in blijvend onzekere situaties. De roep om de menselijke maat en handelingsperspectief bij de verschillende bestuurslagen in de overheid, het contact tussen overheid en burgers, de balans tussen repressie, preventie en ondersteuning en het maatschappelijk perspectief van kwetsbare burgers vragen om een brede benadering van bestaanszekerheid.

Binnen het SUWI stelsel heeft de pandemie geleid tot achterstanden op verschillende terreinen, zoals de sociaal medische keuringen en de afhandeling van steunmaatregelen. Discussies die onder invloed van de ontwikkelingen rondom de kinderopvangtoeslag over de balans tussen ondersteuning en fraudepreventie zijn ontstaan worden door stakeholders gekoppeld aan het beeld dat de uitvoeringsstructuur primair gericht is op rechtmatigheid en administratieve controle en niet direct geëquipeerd om een dergelijke rol goed in te vullen. In bijvoorbeeld de rapportage over niet-gebruik van de bijstand snijdt de Inspectie deze kwestie aan.

Binnen het sociaal domein is de ondersteuning onder druk komen te staan tijdens de pandemie en wordt gevreesd dat bepaalde mensen en/of groepen met een zorgvraag buiten beeld zijn geraakt. Daarnaast leidt krapte op de arbeidsmarkt tot een grotere druk op de mogelijkheden van uitvoerders re-integratie tot stand te brengen, via de banenafpraak participatie te stimuleren en via de werkgeversdienstverlening vacatures in te vullen. Bij gemeenten leidt de financieringsystematiek daarbij tot risico's op afroming en de blijvende spanning tussen de inzet van gesubsidieerd en/of beschermt werk en mogelijke verdringing van regulier werk. Alles overziend is er voldoende reden om de bestaanszekerheidsrisico's op te blijven pakken.

20 Lonende fraude met inkomensondersteuning

Kans	Individueel effect	Maatschappelijk effect	Uitvoeren wetgeving	Belang bevolking
------	--------------------	------------------------	---------------------	------------------

Met betrekking tot het aanpakken van lonende fraude met inkomensondersteuning wordt geconstateerd dat de mate waarin de uitvoering dit risico onder controle heeft als onvoldoende wordt ingeschat. Daarnaast vindt de burger dat de overheid fraude met inkomensondersteuning vooral moet aanpakken. Het gaat bijvoorbeeld om mensen die een uitkering ontvangen maar daarnaast (zwart) werken. Dat risico pakken we dan ook aan op twee manieren: via Opsporing de georganiseerde uitkeringsfraude en via stelseltoezicht met de vraag of de actoren in het SUWI-stelsel de handhaving voldoende doeltreffend en met oog voor de balans tussen handhaving en ondersteuning oppakken. Gezien de huidige pendule-shift van streng handhaven naar vriendelijk dienst verlenen is dat een reëel aandachtspunt.

21 Lonende fraude met subsidies

21.1 Lonende fraude met ESF-subsidies

Kans	Individueel effect	Maatschappelijk effect	Uitvoeren wetgeving	Belang bevolking
------	--------------------	------------------------	---------------------	------------------

Dit betreft een opsporingsactiviteit gericht op georganiseerd of grootschalig misbruik. De kans op fraude met ESF-subsidies wordt als klein ingeschat en daarmee is ook het maatschappelijk effect laag. We hebben weinig inzicht in de mate waarin partijen hun wettelijke taak uitvoeren (vandaar dat het vakje wit is). De burger geeft de aanpak van alle fraude met overheidsgelden een hoge prioriteit. Hier kiezen we ook voor een reactieve aanpak, alle meldingen worden beoordeeld op criteria en afhankelijk van hoe de melding scoort wordt deze al dan niet opgepakt.

21.2 Lonende fraude met ondersteuning ondernemers

Kans	Individueel effect	Maatschappelijk effect	Uitvoeren wetgeving	Belang bevolking
------	--------------------	------------------------	---------------------	------------------

Dit betreft een opsporingsactiviteit gericht op georganiseerd, of grootschalig misbruik met ondersteuning die versterkt is aan ondernemers in het kader van het compenseren van de gevolgen van de lockdown als gevolg van de COVID19-pandemie. Opsporing streeft naar een integrale aanpak samen met de uitvoeringsinstellingen, als onderdeel van een bredere beweging naar risicosturing en weging in het opsporingswerk. Vanuit de omgeving is relevant dat deze ondersteuning in de Covid-pandemie een grote vlucht heeft genomen en daarmee meer actieve inzet van Opsporing vraagt. Omdat de inschatting is dat het vaststellingsproces van NOW-subsidies nog minimaal 4 tot 5 jaar wordt voortgezet, zal de Inspectie zeker de komende vier jaar deze vorm van fraude actief oppakken.

22 Lonende fraude met re-integratiegelden

Kans	Individueel effect	Maatschappelijk effect	Uitvoeren wetgeving	Belang bevolking
------	--------------------	------------------------	---------------------	------------------

Dit betreft een opsporingsactiviteit gericht op georganiseerd of grootschalig misbruik. Daarnaast hebben gemeenten en UWV binnen het SUWI-stelsel een rol bij het bestrijden van fraude met de re-integratiebudgetten die zij inzetten om mensen met een uitkering te ondersteunen bij de re-integratie op de arbeidsmarkt. Kans en effect worden als laag ingeschat, het maatschappelijk effect is beperkt en inzicht in de mate waarin partijen hun wettelijke taak oppakken ontbreekt. Burgers vinden dat het prioriteit verdient fraude met overheidsgelden aan te pakken. Vanuit OMA nog de overweging dat het belang van re-integratie toeneemt in een krappe arbeidsmarkt en dat daarmee het risico wellicht toeneemt. We zullen reactief meldingen blijven oppakken maar vooralsnog dit onderwerp geen actieve aandacht geven.

Stelsel SUWI

Bij het beheersen van de risico's op het gebied van bestaanszekerheid speelt het stelsel **Werk & Inkomen (SUWI)** een belangrijke rol. Uit de IRA blijkt dat het stelsel SUWI op een aantal elementen onvoldoende functioneert omdat partijen hun rol binnen het stelsel niet oppakken zoals beoogd. Het gaat dan vooral om het uitvoeren van de tegenprestatie, cliëntenparticipatie en het aanpakken van lonende fraude met uitkeringen.

Bijlage: geprioriteerde actieve risico's op basis van IRA en OMA

	Prioritaire risico's: actief en reactief
	Alleen reactief bij onderzoekswaardige meldingen en verzoeken
	Nog geen bestaand risico

	MJP 2019-2022	MJP 2023-2026
Illegale tewerkstelling		
Onderbetaling WML		
Arbeidsuitbuiting/ernstige benadeling		
Aantasting arbeidsverhoudingen		
• Rechtspositie niet uitgeleende werknemers (CAO)		
• Rechtspositie uitgeleende werknemers (Waadi)		
• Rechtspositie gedetacheerde derdelanders (WagwEU)		
• Aantasting medezeggenschap ⁶		
Ongelijke behandeling van mensen op de arbeidsmarkt		
Ongewenst gedrag		
Werkdruk		
• Te hoge werklast		
• Emotionele overbelasting		
• Cognitieve overbelasting		
Ongezonde arbeidspatronen		
• Arbeid- en rusttijden		
• Nachtarbeid		
• Ploegendiensten		
• Oproepdiensten		
• Thuiswerken		
Fysieke overbelasting		
• Dynamische overbelasting		
• Statische overbelasting		
- te lang staan		
- te lang zitten		
- te lang in ongunstige werkhouding		

⁶ Ten aanzien van dit subrisico kent de Arbeidsinspectie echter geen andere instrumenten dan signalering.

Bijlage: geprioriteerde actieve risico's op basis van IRA en OMA

Ongezonde fysische werkomgeving		
• Ongezonder omgevingsklimaat		
• Lawaai		
• Ioniserende straling		
• Optische straling		
• Elektromagnetische velden		
Blootstelling aan gevaarlijke stoffen		
• Kankerverwekkende, mutagene en reprotoxische stoffen		
• Reproductietoxische stoffen		
• Sensibiliserende stoffen		
• Irriterende stoffen		
• Bijtende stoffen		
• Neurotoxische stoffen		
Biologische agentia		
Onveiligheid op de werkplek		
• Ongeval met een machine		
• Ongewild contact met een voorwerp		
• Val van hoogte		
• Aanrijdgevaar		
• Werken onder overdruk		
Zware ongevallen (BRZO / ARIE)		
Onveilig en ongezond werk jeugdigen en kinderen		
Onvoldoende inkomen		
Problematische schulden		
Mismatch werkzoekenden en vacatures		
Geen re-integratie na langdurige ziekte		
Lonende fraude met inkomensondersteuning		
Lonende fraude met subsidies		
• Lonende fraude met ESF-subsidies		
• Lonende fraude met ondersteuning ondernemers		
Lonende fraude met re-integratiegelden		

